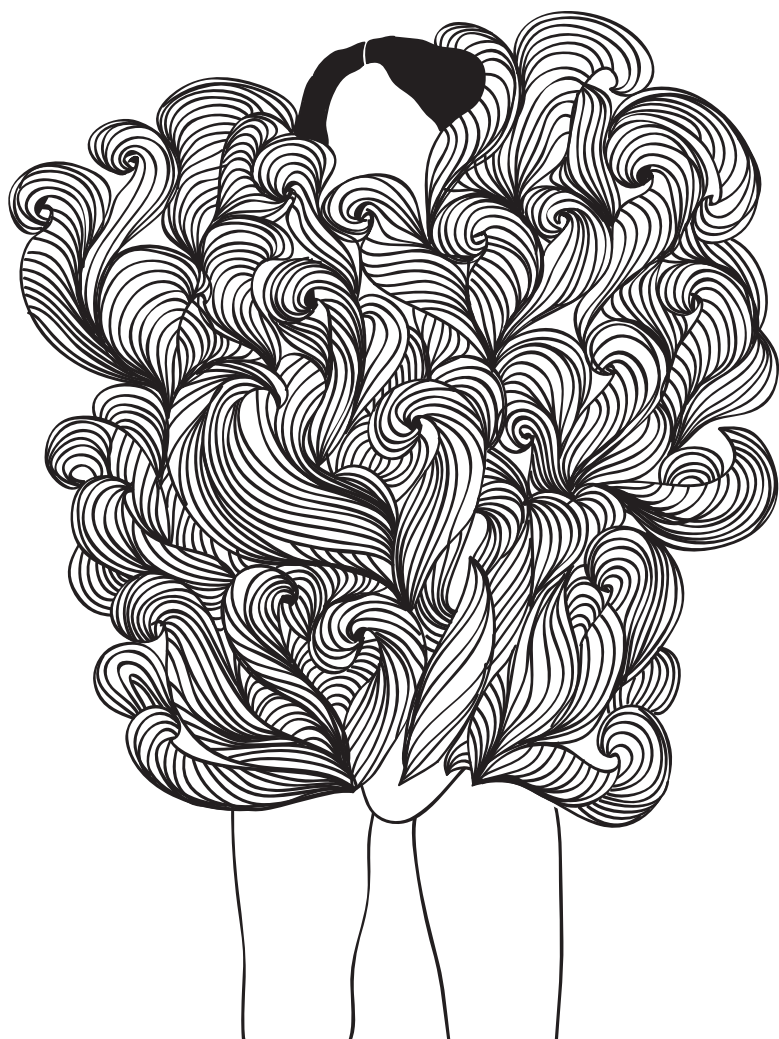

MIRANDA DŽULAJ PRVI NEGATIVAC

BOOKA.

Knjiga **057**

MIRANDA DŽULAJ
PRVI NEGATIVAC

Naslov originala
MIRANDA JULY

THE FIRST BAD MAN

Copyright © 2015 by Miranda July

ZA IZDAVAČA
Ivan Bevc
Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Slanački put 128

office@booka.in

www.booka.in

PREVOD S ENGLESKOG

Aleksandar Milajić

LEKTURA

Agencija Tekstogradnja

KOREKTURA

Tanja Taubner

PRELOM

Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA

Jelena Šušnjar

ŠTAMPA

DMD Štamparija

Beograd, 2016.

Tiraž 1500

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene
saglasnosti izdavača.

PRVI NEGATIVAC

ROMAN

MIRANDA DŽULAJ

PREVOD S ENGLESKOG

Aleksandar Milajić

BOOKA.

Za Majkla Čedburna Milsa

I. POGLAVLJE

Dovezla sam se do ordinacije poput zvezde nekog od filмова kakve Filip voli – sa spuštenim prozorima i samo s jednom rukom na volanu. Dok sam stajala na semaforu, tajanstveno sam gledala pravo preda se. *Ko je ona?* – možda se neko pitao. *Ko je ta sredovečna žena u plavoj hondi?* Prošla sam kroz garažu i ušla u lift, pa pritisnula broj dvanaest nehajnim, obešenjačkim prstom. Prstom otvorenim za razne mogućnosti. Čim su se vrata zatvorila pogledala sam se u ogledalu na plafonu i počela da vežbam izraz lica za slučaj da u čekaonici naletim na Filipa. Iznenađena ali ne previše, s tim što on neće biti na plafonu pa neću morati ovako da izvijam vrat. Nastavila sam da vežbam duž celog hodnika. O! Ej, ćao! Stala sam ispred vrata.

DR JENS BROJARD
HROMOTERAPEUT

Otvorila sam ih.

Ni traga od Filipa.

Potrajalo je trenutak da se saberem. Malo je falilo da se okrenem i vratim se kući, ali onda ne bih mogla da ga pozovem

kako bih mu zahvalila za preporuku. Sekretarica mi dade podlogu za pisanje s obrascem za novog pacijenta i ja sedoh na tapaciranu stolicu. Kako nije bilo rubrike „po preporuci“, na vrhu sam napisala *Poslao me je Filip Betelhejm*.

„Ne tvrdim da je najbolji na svetu“, rekao je Filip na prijemu za prikupljanje sredstava za *Otvoreni dlan*. Nosio je sivi kašmirski džemper u tonu s bradom. „Naime, u Cirihiu ima jedan doktor za boje koji bi mu lako mogao biti takmac. Ali Jens je najbolji u Los Anđelesu, a zasigurno i šire. Meni je izlećio atletsko stopalo.“ Podigao je nogu i ponovo je spustio pre nego što sam stigla da je omirišem. „Veći deo godine je u Amsterdamu, pa je zato veoma izbirljiv u pogledu ovdašnjih pacijenata. Reci da te šalje Fil Betelhejm.“ Zapisao je broj na salveti i otplesao dalje u ritmu sambe.

„Šalje me Fil Betelhejm.“

„Tako je!“, doviknuo je preko ramena. Ostatak večeri proveo je na plesnom podijumu.

Zagledala sam se u sekretaricu. Ona zna Filipa. Možda je maločas otišao. Možda je baš sad kod doktora. To mi nije palo na pamet. Zadenula sam kosu iza ušiju i prikovala pogled za vrata ordinacije. Ubrzo odande izađe jedna vitka žena s dečaćićem u naručju. Mali je držao nekakav kristal obešen o uzicu. Osmotrla sam ga da proverim postoji li između nas nekakva posebna povezanost jača od one koju ima s majkom. Ništa.

Doktor Brojard je imao skandinavske crte lica i majušne stroge naočare. Dok je iščitavao moje podatke na obrascu, ja sedoh na mesnati kožni kauč naspram japanskog papirnato g paravana. Nigde na vidiku nije bilo čarobnih štapića i kristalnih kugli, ali ja se svejedno pripremih za nešto u tom stilu. Ako Filip veruje u hromoterapiju, to mi je dovoljno. Doktor Brojard spusti naočare i zagleda se u mene.

„Dakle, globus histerikus.“

Počeh da mu objašnjavam šta je knedla u grlu, ali on me prekide. „Ja sam lekar.“

„Izvinite.“ (Ali da li pravi lekar ikada kaže „Ja sam lekar“?)

Staloženo mi je pregledao obraze nemilice zarivajući crvenu olovku u list papira. Na papiru je bilo nacrtano lice – uopšteno lice označeno kao ČERIL GLIKMAN.

„A te oznake su...“

„Vaša rozacea.“

Oči na papiru bile su krupne i okrugle, dok se moje potpuno izgube kad se smejem, a nos mi je krtolast. Kad već to pominjem, rastojanja između delova mog lica savršeno su proporcionalna jedna u odnosu na druga. Ali to niko dosad nije primetio. Kao ni moje uši – ljupke školjkice. Kosu nosim zadenutu iza ušiju i uvek se trudim da u prostoriju punu ljudi uđem ušima napred, krećući se postrance. Nacrtao je krug na papirnatom grlu i brižljivo ga išrafirao unakrst.

„Koliko dugo imate knedlu?“

„S prekidima, otprilike trideset godina. Trideset, četrdeset godina.“

„Jeste li ikada probali neku terapiju?“

„Pokušala sam da dobijem uput za operaciju.“

„Za operaciju.“

„Da, da mi odstrane tu loptu.“

„Znate da to nije prava lopta.“

„Tako su mi i rekli.“

„To se obično leči psihoterapijom.“

„Znam.“ Nisam mu rekla da sam neudata. Terapija je za parove. Kao i Božić. I kampovanje. I kampovanje na plaži. Doktor Brojard otvori zveketavu fioku punu majušnih bočica i izvadi jednu s natpisom CRVENO. Začkiljila sam u savršeno bistru tečnost. Dosta je podsećala na vodu.

„To je esencija crvenog“, reče on kratko. Mogao je da oseći moju skepsu. „Crveno je energija, koja razvija punu boju

jedino u sirovom obliku. Uzmite trideset mililitara sada, i po trideset mililitara svakog jutra pre prvog mokrenja.“ Iskapila sam pipetu.

„Zašto baš pre prvog mokrenja?“

„Pre nego što ustanete i počnete da se krećete. Kretanjem se diže bazalna telesna temperatura.“

Razmislih o ovome. A šta ako se neko probudi i odmah prione na seks, pre mokrenja? I to će svakako podići telesnu temperaturu. Da nisam u ranim četrdesetima nego u ranim tridesetima, da li bi mi rekao pre prvog mokrenja ili *seksualnog odnosa*? To je muka s muškarcima mojih godina, uvek izgleda kao da sam starija od njih. A Filip je prešao šezdesetu, pa verovatno o meni razmišlja kao o mlađoj ženi, takoreći devojci. Doduše, još ne razmišlja – za njega sam samo neko ko radi u *Otvorenom dlanu*. Ali to bi očas posla moglo da se promeni. Moglo je da se promeni već danas, u čekaonici. Još može da se promeni, ako ga pozovem. Doktor Brojard mi pruži nekakav obrazac.

„Dajte ovo Ruti na prijavnici. Zakazao sam vam narednu posetu, ali ako vam se knedla pogorša pre toga, možda bi trebalo da razmislite o nekom vidu psihoterapije.“

„Hoću li dobiti i jedan od onih kristala?“, upitah pokazujući ka svežnju staklića što su visili na prozoru.

„Sunašce? Sledeći put.“

Sekretarica je isfotokopirala moju karticu osiguranja, objasnivši mi pritom da osiguranje ne pokriva hromoterapiju.

„Sledeći slobodan termin je devetnaestog juna. Da li vam više odgovara pre podne ili po podne?“ Njena do pasa duga proseda kosa delovala mi je odbojno. I moja je proseda, ali je bar uredna.

„Ne znam... Ujutro?“ Tek je bio februar. Do juna ćemo možda Filip i ja biti u vezi, možda ćemo doći kod doktora Brojarda držeći se za ruke.

„Ima li neki raniji termin?“

„Doktor je u ordinaciji tri puta godišnje.“

Pogledah po čekaonici. „A ko će da zaliva ovu biljku?“ Nagnula sam se i nabila prst u zemlju oko paprati. Bila je mokra.

„Ovde radi još jedan lekar.“ Kucnula je prstom po prozirnoj kutiji s dva štosa posetnica – doktora Brojarda i doktora Tibet-sa, kliničkog psihologa. Pokušala sam da uzmem po jednu ne koristeći svoj prljavi prst.

„Može li u devet i četrdeset pet?“, upitala me je pružajući mi kutiju papirnatih maramica.

Takoreći sam protrčala kroz garažu držeći telefon obema rukama. Čim sam zaključala vrata automobila i uključila klimu, ukucala sam prvih devet cifara Filipovog broja, a onda zastala. Nikada pre ga nisam zvala. Poslednjih šest godina uvek je on zvao mene, i to samo na službeni broj u *Otvorenom dlanu*, isključivo kao član upravnog odbora. Možda to ipak nije dobra zamisao. Suzana bi rekla da jeste. Ona je s Karlom napravila prvi potez. Suzana i Karl su moji šefovi.

„Ako osećaš povezanost, nemoj biti stidljiva“, rekla mi je jednom prilikom.

„Daj mi neki primer kako da ne budem stidljiva.“

„Pokaži mu da imaš žišku.“

Premišljala sam četiri dana, a onda je zamolila da mi navede primer kako to neko pokazuje da ima žišku. Prvo me je dugo posmatrala, a onda iz korpe za otpatke izvadi nekakav stari koverat i na njemu nacрта krušku. „Ovako si ti građena. Vidiš? Majušna si u gornjem delu, a ne baš tako majušna u donjem.“ Zatim mi je objasnila kako se to može prikriti nošenjem tamnih boja dole a svetlih gore. Kad god vidim neku ženu s takvom kombinacijom boja, pogledam da li je i ona kruška. Uvek se ispostavi da jeste – jedna kruška ne može da zavara drugu.

Ispod crteža je zapisala broj telefona nekoga za koga je smatrala da je više za mene nego Filip – razvedenog alkoholičara i oca po imenu Mark Kvon. Izveo me je na večeru u *Mandaret* na Beverli Hillsu. Kako se to pokazalo kao promašaj, upitala me je da se možda ne obraćam na pogrešnu adresu. „Možda to nije do Marka. Možda zapravo ne voliš muškarce.“ Ljudi ponekad to pomisle zbog moje frizure. Šta ću kad volim kratku kosu. A volim i cipele u kojima stvarno može da se hoda. Cipelopatike ili prave patike, a ne nakit za noge s visokim potpeticama. Pa da li bi srce jedne homoseksualne žene zakucalo brže na prizor šezdesetpetogodišnjaka u sivom džemperu? Mark Kvon se pre godinu-dve ponovo oženio. Suzana nije propustila da mi to kaže. Ukucala sam broj do kraja.

„Halo?“ Zvučao je bunovno.

„Zdravo, ovde Čeril.“

„Ko?“

„Iz Otvorenog dlana.“

„Ej, zdravo. Zdravo. Prijem je bio divan, sjajno sam se proveo. Šta mogu da učinim za tebe, Čeril?“

„Samo sam htela da ti kažem da sam bila kod doktora Brojarda.“ Muk. „Kod hromoterapeuta“, dodala sam.

„Kod Jensa! Sjajan je, zar ne?“

Rekla sam mu da mislim da je Jens fenomenalan.

To mi je bila zamisao – da upotrebim istu reč kojom je on opisao moju ogrlicu na prijemu. Odigao je velike perle s mojih grudi i rekao: „Ovo je fenomenalno, odakle ti?“ , na šta sam ja odgovorila: „S jedne tezge na pijaci.“ Onda me je privukao bliže držeći me za ogrlicu. „Opa“, rekao je. „Pa ovo je vrlo praktično. Sviđa mi se.“ Nekome sa strane, kao što je Nakako, koja je kod nas bila zadužena za pisanje molbi za donacije, ovo bi možda izgledalo ponižavajuće, ali ja sam znala da je to ponižavanje samo šala i da se on tako izruguje muškarcima koji bi stvarno uradili tako nešto. Već godinama to radi. Jednom

mi je na sastanku upravnog odbora rekao da mi rajsferšlus na leđima nije zatvoren do kraja, a zatim ga je zaista otvorio zacenivši se od smeha. Nasmejala sam se i ja, istog časa se mašivši rukom pozadi da ga ponovo zatvorim. To je šala u stilu: *Pa možete li da verujete na kakve su gadarije neki ljudi spremni?* Ali postoji u njoj i nešto dublji smisao, jer sa oponašanjem neotesanih ljudi padaju sve ograde, kao kad se pretvarate da ste dete ili poremećena osoba. To možete samo pred nekim kome istinski verujete, nekim ko zna koliko ste zapravo čestiti i dobri. Kada je pustio moju ogrlicu, uhvatio me je blaži napad kašlja, što je i dovelo do razgovora o mojoj knedli i doktoru za boje.

Izgleda da reč *fenomenalan* nije pokrenula ništa u njemu. Rekao je kako je doktor Brojard skup ali da vredi svaki cent, a zatim se ton njegovog glasa blago podiže ukazujući na uljudan svršetak razgovora. „Pa, pretpostavljam da ćemo se videti na sastanku upravnog odbora su...“, ali prekinula sam ga pre no što je stigao da izgovori tra.

„Ruka ruku mije!“

„Molim?“

„Tu sam ako ti išta zatreba. Ruka ruku mije.“

Kakva tišina. Ni u ogromnim katedralama s kupolama nema toliko praznine. Nakašljao se. To se prolomilo, odbilo se o svod kupole i uplašilo golubove.

„Čeril?“

„Da?“

„Moram da idem.“

Čutala sam. Prekinuće vezu samo preko mene mrtve.

„Doviđenja“, reče, pa posle kraćeg oklevanja prekide vezu.

Spustila sam telefon u tašnu. Ako je crveno već počelo da deluje, onda mi zato oči i nos prožima blaženo peckanje, poput miliona sićušnih igala, kulminirajući u vidu ogromne slane navale stida izmešanog sa suzama koje traže put napolje.

Krik mi se popeo do grla i počeo da se nagomilava, ali umesto da grune iz mene, ostao je tu u vidu ratoborne lopte. Globus histerikus.

Poskočila sam kad je nešto udarilo u moj automobil. Bila su to vrata automobila do mog. Neka žena je smeštala bebu na dečje sedište. Uхватила sam se za grlo i nagnula se napred da pogledam, ali od njene kose nisam mogla da vidim lice pa nisam znala je li to jedno od one dece koju doživljavam kao svoju. Ne u biološkom smislu, nego nekako... prisno. Zovem ih Kubelko Bondi. Dovoljan mi je samo sekund da utvrdim. Često se desi da postanem svesna toga tek kad je sve gotovo.

Bondijevi su se početkom sedamdesetih kratko vreme družili s mojim roditeljima. Gospodin i gospođa Bondi i njihov sinčić Kubelko. Kada sam kasnije pitala mamu za njega, rekla mi je da je sigurna da mu to nije bilo pravo ime. Ali kako se zapravo zvao? Kevin? Marko? Nije mogla da se seti. Moji su pili s njegovima vino u dnevnoj sobi, a meni su rekli da se igram s Kubelkom. Da mu pokažem svoje igračke. Tiho je sedeo kraj vrata moje sobe i držao drvenu varjaču, povremeno udarajući njom o pod. Krupnih crnih očiju, mesnatih ružičastih obraza. Bio je mali, baš mali. Imao je tek jedva malo više od godinu dana. Ubrzo je bacio varjaču i počeo da plače. Posmatrala sam ga kako rida i čekala da neko dođe, ali kako se to nije desilo, podigla sam ga u svoje malecno krilo i počela da ljuljuškam to dežmekasto telo. Gotovo odmah se smirio. Držala sam ga u naručju, a on me je gledao i ja sam gledala njega i znala sam da me voli više nego majku i oca i da mi pripada na neki vrlo stvaran i trajan način. Kako sam imala tek devet godina, nije mi bilo baš najjasnije da li mi pripada kao dete ili supružnik, ali to mi nije bilo važno. Priljubila sam obraz uz njegov i držala ga tako želeći da to traje zauvek. Zaspao je, a i ja sam počela da se klatim između sna i jave, potpuno oslobođena osećaja za vreme i veličinu tog toplog, prvo ogromnog pa

majušnog tela... koje mi je iznenada iz ruku otrgla žena koja je sebe smatrala njegovom majkom. Dok su odrasli odmicali ka vratima razmenjujući umorne i preglasne pozdrave, Kubelko Bondi me je uspaničeno gledao.

Preduzmi nešto. Odvode me.

Hoću, ne brini, preduzeću nešto.

Naravno da nisam mogla tek tako dopustiti da on otplovi u noć, ne moj vlastiti maleni dečak. *Halt! Ostavite ga!*

Ali glas mi je bio nečujan, nije napustio moju glavu. Nekoliko sekundi kasnije on je otplovio u noć, moj vlastiti maleni dečak. Nikada ga više nisam videla.

S tim što ga iznova viđam – iznova i iznova. Ponekad je novorođenče, ponekad je već prohodao. Dok sam se isparkiravala, mogla sam malo bolje da vidim dete u susednom automobilu. Samo obično dete.

2. POGLAVLJE

Rano me je probudio zvuk padanja grana u dvorištu iza kuće. Uzela sam trideset mililitara crvenog i slušala prilježno testerisanje. Bio je to Rik, vrtlar-beskućnik, kog sam dobila uz kuću. Nikada ne bih zaposlila nekog da mi se smuca po posedu i ugrožava mi privatnost, ali nisam mogla da ga otpustim kad sam se doselila jer bi pomislio da nisam toliko neopterećena predrasudama kao prethodni vlasnici, Goldfarbovi. Čak su mu i ključ dali, pa ponekad koristi kupatilo. Trudim se da nađem neki razlog da izađem pre nego što on dođe, što baš i nije lako u sedam ujutru. Ponekad se čitava tri sata samo vozim unaokolo čekajući da on ode. Ili se odvezem nekoliko ulica dalje, parkiram se i malo odspavam u automobilu. Jednom me je video kad se vraćao u svoju kutiju ili šator, i prineo prozoru svoje srdačno, neobrijano lice. Jedva sam uspela da onako bunovna smislim nekakvo opravdanje.

Danas sam otišla pravo u *Otvoreni dlan* kako bih sve pripremila za sastanak upravnog odbora. Smislila sam da ću se ponašati tako ljupko da Filip uopšte neće moći da se seti nespretne žene s kojom je juče razgovarao. Neću govoriti naglas s britanskim naglaskom, nego samo u sebi, pa će sve to nekako proći.

Džim i Mišel su već bili tamo, kao i pripravnica Sara, koja je donela i svoju bebu i pokušala da je sakrije ispod stola, ali naravno da smo svi mogli da je čujemo. Obrisala sam sto u sali za sastanke i stavila mape s papirima i olovke. Kao šefica nisam morala to da radim, ali htela sam da sve bude lepo kad Filip dođe. Džim je u jednom trenutku uzviknuo: „Idu!“, što je značilo da dolaze Karl i Suzana. Dograbila sam dve ogromne vaze pune uvelog cveća i žurno pošla u kuhinju za osoblje.

„Ja ću to!“, reče Mišel. Odnedavno radi kod nas, mada sam ja bila za nekog drugog.

„Gotovo je sad, već sam ih podigla.“ Voda puna bakterija zapljuskivala mi je grudi.

„Daj mi bar jednu“, reče ona i istrže mi vazu iz ruke, nesposobna da shvati ravnotežu koju sam htela da postignem. Zahvaljujući njenoj pomoći vaza sada poče da klizi i ja je pustih očekujući da će je ona uhvatiti, što se nije dogodilo. Karl i Suzana su ušli tačno u trenutku kada je vaza pala na tepih. S njima je bio i Filip.

„Dobar dan“, reče Karl. Filip je bio u božanstvenom džemperu boje vina. Disanje mi se utanjilo. Uvek moram da se oduprem porivu da mu priđem kao da sam mu žena, kao da smo već sto hiljada života u braku. Pećinski čovek i pećinska žena. Kralj i kraljica. Nokat i prst.

„Ovo je Mišel“, rekoh, nezgrapno pokazujući dole. Mišel je bila na sve četiri i pokušavala da prikupi sluzavo smeđe cveće. Nezgrapno je probala da se osovi na noge.

„Ja sam Filip.“ Ona mu pruži ruku zbunjeno klečeći, lica oblivenog suzama. Nehotično sam bila okrutna. To mi se dešava jedino kad sam pod velikim stresom i posle se gorko kajem. Sutra ću joj doneti nešto, poklon-čestitku ili blender. Već je trebalo nešto da joj dam, iz predostrožnosti. Volim to da radim s novajlijama. Onda odu kući i kažu: „Novi posao mi je fenomenalan, prosto ne mogu da verujem. Pogledaj šta mi

je poklonila šefica!“ Potom, ako se ikada kući vrate uplakani, onda će njihov muž ili žena reći: „Ali, dušo, a onaj blender? A da ipak malo razmisliš?“ I onda će novajlija da razmisli, ili čak sebe da okrivi.

Suzana i Karl produžiše s Filipom, a pripravnica Sara pritrča da pomogne u raščišćavanju loma. Gugutanje njene bebe postalo je uporno i agresivno. Na kraju priđoh njenom stolu i zavirih ispod. Gugutao je kao ojađena grlica. Osmehnuo mi se kao da se oduvek znamo.

Uporno me rađaju pogrešne majke, rekao mi je.

Tužno klimnuh glavom. Znam.

Šta sam mogla da uradim? Poželela sam da ga uzmem iz nosiljke i konačno ga ponovo držim u naručju, ali to nije dolazilo u obzir. Nemo sam mu se izvinila, a on je to prihvatio trepnuvši sporo, mudro, na šta mi se grudi stegoše od tuge, a knedla nabreknu. Ja starim, a on, moj majušni muž, ostaje mlad. Ili mi je sada ipak više sin. Sara je pritrčala i odvukla nosiljku pod drugi kraj stola. Njegova nožica poče divlje da se rita.

Nemoj da odustaneš, nemoj da odustaneš.

Neću, rekoh mu. Nikada.

Bilo bi mi previše bolno da ga redovno viđam. Strogo se nakašljah.

„Mislim da znaš da nije u redu dovoditi dete na posao.“

„Suzana mi je rekla da nema problema. Da je i ona stalno dovodila Kli ovamo kad je bila mala.“

To je istina. Karlova i Suzanina ćerka često je posle škole dolazila u našu salu za vežbanje, sedela na časovima ili jurcala unaokolo dernjajući se i smetajući svima. Rekla sam Sari neka bude tako za danas, ali da to ne postane redovna pojava. Pogledala me je kao da sam je izneverila, jer ona je samohrana majka, feminizam i sve ostalo. Uzvratila sam joj istim takvim pogledom jer sam ja žena na rukovodećem položaju, feminizam

i sve ostalo. Blago je pognula glavu. Pripravnice su nam uvek neke žene na koje se Karl i Suzana sažale. I ja sam to bila pre dvadeset pet godina. Tada je *Otvoreni dlan* zaista bio samo ženski kurs za samoodbranu u bivšoj školi borilačkih veština.

Muškarac vas uhvati za grudi – šta ćete da uradite? Banda vas okruži i baci vas na zemlju pa onda počne da vam ski-da pantalone – šta ćete da uradite? Čovek za koga ste mislili da ga poznajete pritisne vas uza zid i neće da vas pusti – šta ćete da uradite? Neko počne da vam dobacuje prostakluge na račun dela vašeg tela koji bi voleo da mu pokažete – hoćete li mu pokazati? Nećete. Okrenućete se, pogledaćete ga pravo u oči i uperiti kažiprst ka njegovom nosu, a onda ćete da se napnete iz dijafragme i ispustite gromoglasno grleno: „Aia-iaiaia!“ . Polaznice su uvek volele taj deo, kada se vežba taj krik. Raspoloženje se naglo menjalo kad uđu napadači s ogromnim kacigama i u nafatiranim odelima za vežbanje udaraca, pa počnu da simuliraju silovanje, grupno silovanje, seksualno maltretiranje i neželjeno pipanje. Ti muškarci su zapravo bili blagi i miroljubivi – neki čak toliko da su bili odbojni – ali tokom igranja uloga postajali su veoma vulgarni i nasrtljivi. Kod mnogih žena je ovo izazivalo snažnu navalu osećanja, što je i bio cilj, jer svako može da se suprotstavi kad nije uplašen ili ponižen, kad ne plače i ne preklinje da mu se vrati novac. Sveopšte osećanje postignutog uspeha na poslednjem času uvek je bilo dirljivo. Napadači i polaznice su se grlili i zahvaljivali jedni drugima uz čašu cidera. Sve je bivalo oprošteno.

I dalje imamo obuku za tinejdžerke, ali to je samo da bismo zadržali status neprofitne organizacije. Naš pravi posao sada su fitnes DVD-jevi. Prodavanje samoodbrane kao vida rekreacije bilo je moja ideja. Naši proizvodi su u rangu najprodavanijih videa za vežbanje. Većina kupaca kaže da uopšte ne razmišlja o borbenom aspektu, nego da prosto vole muziku s dobrim ritmom i učinak koji te vežbe imaju na njihovo telo.

Ko želi da gleda kako se ženi neko nabacuje u parku? Niko. Da nije mene, Karl i Suzana bi još pravili one depresivne poučne filmiće. Uglavnom su se povukli iz posla otkako su se preselili u Ohaj, ali još se mešaju u kadrovsku politiku i prisustvuju sastancima upravnog odbora. Ja sam praktično, mada ne i zvanično, u odboru. Vodim zapisnik.

Filip je seo što je mogao dalje od mene i tokom čitavog sastanka kao da je izbegavao da gleda ka mom kraju prostorijske. Nadala sam se da sam to samo sebi uvrtila u glavu, ali Suzana me kasnije upita postoji li neki problem između nas. Priznah joj da sam mu pokazala da imam žišku.

„Šta ti je to?“

Prošlo je gotovo pet godina otkako mi je to predložila. Verovatno je u međuvremenu prestala da koristi taj izraz.

„Rekla sam mu da ruka...“ Bilo mi je teško da prevalim to preko usta.

„Molim?“ Suzana se nagnu ka meni, na šta joj se dugačke minđuše zaljuljaše.

„Ruka ruku mijе“, prošaputala sam.

„To si mu rekla? Vrlo provokativno.“

„Stvarno?“

„Kada žena to kaže muškarcu? I te kako. Pa, stvarno si mu pokazala da imaš... Kako si ono rekla?“

„Žišku.“

Karl se vrzmao po firmi noseći prljavu vreću s natpisom PRIRODNA HRANA OHAJ i strpao u nju kekse, zeleni čaj i limenku bademovog mleka iz kuhinje, a onda je skoknuo do ostave za kancelarijski materijal i poslužio se s nekoliko risova papira, šakom olovaka i markera i nekoliko bočica korektora. Ponekad nam isto tako istovare stvari s kojima ne znaju šta da rade – stari pokvaren automobil, leglo mačića, smrdljivi stari kauč koji nemaju gde da smeste. Ovoga puta su doneli ogromnu količinu mesa.

„To je se zove bifalo, a inače je plodni mešanac govečeta i bizona“, reče Karl.

Suzana otvori rashladnu kutiju od stiropora. „Naručili smo previše“, objasnila nam je, „a rok trajanja ističe sutra.“

„I zato, umesto da se baci, bolje da večeras svi uživaju u bifalu. Mi častimo!“, povika Karl i raširi ruke kao Deda Mraz.

Počeli su da nas prozivaju. Svaki zaposleni je ustao da primi beli paketić sa svojim imenom na nalepnici. Suzana je prozvala Filipa i mene takoreći zajedno. Oboje priđosmo i ona nam istovremeno dade paketiće. Moj je bio veći. Videla sam da je on to primetio, i tek tada me je konačno pogledao.

„Da se menjamo?“, reče on.

Dala sam mu meso s nalepnicom ČERIL, a on meni meso s nalepnicom FILIP.

Kada je raspodela bifala obavljena, Suzana nas je sve pitala da li bi iko mogao da primi kod sebe njihovu ćerku na nedelju-dve dok ne nađe stan i posao u Los Anđelesu.

„Ona je veoma darovita glumica.“

Svi su ćutali kao zaliveni.

Suzana se blago njihala u svojoj dugačkoj suknji. Karl je gladio stomačinu i gledao nas uzdignutih obrva čekajući dobroljca. Kli je poslednji put bila kod nas u firmi kada je imala četrnaest godina. Svetla kosa bila joj je podignuta u visok rep, imala je mnogo ajlajnera, velike alke u ušima i smaknute pantalone. Izgledala je kao član ulične bande. To je bilo pre šest godina, ali svejedno niko nije hteo da se javi. Sve dok neko to ipak nije učinio. Mišel.

Posle bifala mi je u ustima ostao praistorijski ukus. Obrisa sam tiganj i iscepkala beli papir s Filipovim imenom na komadiće. Nisam takoreći ni završila kad je zazvonio telefon. Niko ne zna zašto cepanje papira s nečijim imenom

navede tu osobu da pozove. Nauka to još nije objasnila. Ponekad upali i brisanje imena.

„Trebam ruku“, reče on.

Prešla sam u spavaću sobu i legla na krevet. U početku naš razgovor nije bio ni po čemu drugačiji od ranijih, ako se izuzme činjenica da me tokom ovih šest godina nikada nije pozvao noću na privatni mobilni telefon. Razgovarali smo o *Otvorenom dlanu* i nekim pojedinostima sa sastanka kao da nije osam uveče i kao da nisam u spavaćici. A onda, u trenutku kada bi se razgovor inače završio, zavladao je muk. Sedela sam u mraku pitajući se da li je prekinuo vezu ne našavši za shodno da to najavi. Uto se on oglasi tihim šapatom: „Mislim da sam možda grozan čovek.“

Na trenutak sam mu poverovala – pomislila sam da će priznati kakav zločin, možda čak i ubistvo. A onda shvatih da svi mi mislimo za sebe da smo grozne osobe. Ali to priznamo nekom isključivo pre nego što ćemo od njega zatražiti da nas voli. To je neka vrsta obnaživanja.

„Ne“, odvratih šapatom. „Ti si mnogo dobar čovek.“

„Ama nisam!“, usprotivio se, uzbuđeno podigavši glas. „Ti ne znaš!“

Uzvratih mu istim tonom i strastvenošću. „Znam, Filipe! Poznajem te bolje nego što misliš!“ To ga navede da začuti. Sklopila sam oči. Onako zavaljena na gomilu jastuka, balansirajući na samom rubu intimnosti – osećala sam se kao kralj. Kralj na tronu, s gozbom ispred sebe.

„Možeš li sada da razgovaraš?“, reče on.

„Mogu ako hoćeš.“

„Mislim, jesi li sama?“

„Živim sama.“

„Tako sam i mislio.“

„Stvarno? I šta si pomislio kad si mislio o tome?“

„Pa, pomislio sam: *Mislim da ona živi sama.*“

„Dobro si mislio.“

„Moram nešto da ti priznam.“

Sklopila sam oči. Kralj.

„Hoću da olakšam dušu“, nastavio je. „Ne moraš ništa da kažeš, samo me saslušaj.“

„Važi.“

„Čoveče, sav sam se unervozio zbog ovog. Preznojio sam se. Zapamti, od tebe se ne očekuje nikakav odgovor. Ja ću ti to reći, a onda možemo da prekinemo vezu i ti možeš na spavanje.“

„Već sam u krevetu.“

„Savršeno. Onda možeš odmah na spavanje, pa me pozovi ujutro.“

„Tako će i biti.“

„Važi. Čujemo se onda sutra.“

„Čekaj. A priznanje?“

„Znam. Ali eto, prepao sam se i... Ne znam. Prošô voz. Samo ti spavaj.“

Sedoh.

„Da te ipak pozovem ujutro?“

„Zvaću ja tebe sutra uveče.“

„Hvala.“

„Laku noć.“

Bilo mi je teško da zamislim zbog kakvog bi se to priznanja neko preznojavao, osim ako to nije nešto kriminalne ili ljubavne prirode. I koliko često ljudi – ljudi koje poznajemo – poćine ozbiljan zloćin? Bila sam kao na iglama. Nisam mogla da zaspim. Pred zoru sam prošla kroz iznenadno potpuno praŒnjenje creva. Uzela sam trideset mililitara crvenog i stisnula svoju knedlu. I dalje je bila tvrda kô kamen. Oko devet me je pozvao DŒim i rekao mi da imamo uzbunu manjih razmera. DŒim je naš komercijalista.

„Nešto u vezi s Filipom?“ Možda ćemo morati odmah da odemo kod njega pa ću moći da vidim gde Œivi.

„Mišel se predomislila u vezi s Kli.“

„Oh.“

„Hoće da se Kli iseli.“

„Dobro.“

„Dakle, možeš da je primiš?“

Kad živite sami, ljudi uvek misle kako komotno mogu da se usele kod vas, iako bi trebalo da urade upravo suprotno – treba da se uvale nekome ko već živi u potpunoj ludnici gde niko neće ni da primeti jednu osobu više.

„Volela bih, stvarno bih volela da mogu da joj pomognem“, rekoh.

„Nije to moja ideja, nego Karlova i Suzanina. Mislim da im nije jasno zašto se odmah nisi ponudila. Pošto si takoreći član porodice.“

Stisnula sam usne. Karl me je jednom oslovio s *ginđo*, za šta sam mislila da znači „sestra“ dok mi nije objasnio da je na japanskom to reč za muškarca, obično starog, koji živi sâm i održava vatru za čitavo selo.

„U starim mitovima on spali sopstvenu odeću, a na kraju i kosti, samo da se vatra ne ugasi“, rekao mi je. Čutala sam kao zalivena ne bi li nastavio. Volim kad me drugi opisuju. „A kako mora da pronade nešto čime će nastaviti da održava vatru, on pribegava nečemu što se zove *ubicu*. Za to ne postoji tačan prevod, ali odnosi se na snove toliko teške da imaju masu i težinu. On ih zatim spaljuje i vatra se nikada ne gasi.“ Potom mi je rekao da moj stil vođenja firme bolje funkcioniše s daljine, tako da ću ubuduće raditi od kuće, ali da sam svakako dobrodošla da dolazim jednom nedeljno na sastanke upravnog odbora.

Moja kuća nije velika. Pokušala sam da zamislim kako je delim s nekim.

„Kazali su da sam takoreći član porodice?“

„To je nešto što se podrazumeva. Pa da li moraš svojoj mami da kažeš da je član porodice?“

„Ne.“

„Eto vidiš.“

„Kada će to da bude?“

„Mišel će večeras da je doveze.“

„Večeras imam važan privatan poziv.“

„Hvala ti do neba, Čeril.“

Iznela sam kompjuter iz sobe za peglanje i postavila pomoćni ležaj koji je udobniji no što izgleda. Stavila sam peškirić za lice preko peškira za ruke pa oba na peškirić za kupanje i zajedno ih položila na prekrivač, kojim slobodno može da se pokrije preko svog ćebeta. Na gornji peškirić sam stavila bombonicu bez šećera. Očistila sam slavine u kupatilu i kuhinji da izgledaju kao da su nove-novcate, a zatim i kvaku na vratima kupatila. Napunila sam keramičku činiju voćem, kako bih mogla da pokažem ka njoj s rečima: „Slobodno se posluži čime god hoćeš. Kao da si kod svoje kuće.“ Ostatak kuće bio je u savršenom redu, kao što uvek jeste zahvaljujući mom sistemu.

On nema ime, prosto ga zovem moj sistem. Recimo da neko zapadne u očajanje, ili je prosto lenj, pa prestane da pere sudove. Ubrzo se sudovi nagomilaju nebu pod oblake i izgleda kao da u kući nema ni čiste viljuške. Onda taj neko počne da jede prljavim viljuškama iz prljavih tanjira i oseća se kao beskućnik. Zato prestane da se kupa. Što dovodi do toga da mu se ne mili da izađe iz kuće. Onda počne da piša u šolje prosto zato jer su blizu kreveta. Svi smo bili ta osoba, tako da nema mesta osuđivanju, ali zato postoji jednostavno rešenje:

Manje sudova.

Ne mogu da se nagomilaju ako ih nemate. To je osnovno, ali važno je i sledeće:

Prestanite da premeštate stvari.

Koliko vremena provedete premeštajući predmete s mesta na mesto? Otarasite se korpe za prljav veš i sve bacajte

direktno u mašinu za pranje – neka vam mašina bude *ujedno* i korpa. Pre nego što uzmete nešto s mesta gde stoji, imajte u vidu da ćete kasnije morati tu da ga vratite. Da li je to zaista vredno truda? Zar ne možete da čitate knjigu stojeći kraj police i držeći prst na mestu gde treba da je vratite? Ili još bolje, nemojte ni da je čitate. Ako već *morate* nešto da nosite, obavezno nađite još nešto što bi moglo da ide u istom pravcu. To se zove šlepanje. Treba da stavite nov sapun u kupatilo? Možete sačekati da peškiri u sušaču budu gotovi pa da i njih poneseite zajedno sa sapunom. Dogle sapun može da ostane na sušaču. A peškire nemojte da slažete dok ne budete morali u ve-ce. Dok sedite na klozetskoj šolji, lepo stavite sapun gde treba i složite peškire, jer su vam ruke ionako slobodne. Pre nego što se obrišete, upotrebite toalet papir da očistite masnoću s lica. Večera: preskočite tanjir. Prosto stavite tiganj na podmetač na stolu. Tanjiri su nepotreban korak koji možete da napravite kad imate goste kako bi se osećali kao da su u restoranu. Mora li tiganj da se pere? Ne mora, ako iz njega jedete samo vrlo ukusna jela.

Svi ponekad radimo većinu ovih stvari, a uz moj sistem radite ih sve i uvek. Iskoristite svaku priliku. To će vam za tili čas postati način života, i kada sledeći put zapadnete u očajanje sve će ići samo od sebe. Zato ja živim kao da sam bogatašica sa stalnom služavkom koja sve drži pod konac, a kako sam ta služavka ja, svako narušavanje privatnosti je isključeno. Kada je sve kako treba, moj sistem mi omogućava lagodnije bitisanje. Kada sve zaista ide kao podmazano, dani mi prolaze kao u snu i život uopšte nije čupav i dlakav kako to već ume da bude. Nakon dana i dana provedenih u samoći, sve postane glatko do nivoa kada više ni samu sebe ne osećam, kao da ne postojim.

U petnaest do devet oglasilo se zvono na vratima, a ja se još nisam bila čula s Filipom. Ako me pozove dok budem s njom,

moraću da ga otkočim. A šta ako ona i dalje izgleda kao da je u uličnoj bandi? Možda će da se preobrati i postane uredna i nevidljiva. Možda će joj biti neprijatno jer mi se uvaljuje u kuću pa će početi da mi se izvinjava čim me ugleda. Dok sam išla ka vratima, mapa sveta se otkočila i nečujno skliznula na pod. To ne mora ništa da znači.

Izgedala je dosta starije nego kada je imala četrnaest godina. Sada je bila žena. Toliko je bila žena da na trenutak nisam bila sigurna šta sam ja. Preko ramena je nosila ogromnu ljubičastu torbu.

„Kli! Dobro mi došla!“ Žustro je ustuknula kao da sam krenula da je zagrlim. „Ovo je bosonogo domaćinstvo, pa zato možeš tu da ostaviš cipele.“ Pokazala sam joj gde, osmehnula se, sačekala malo, pa pokazala još jednom. Odmerila je niz mojih smeđih cipela raznih oblika, a onda svoje, koje su izgledale kao da su od ružičaste žvakaće gume.

„Nema šanse“, odvrtila je iznenađujuće dubokim, muklim glasom.

Stajale smo tako trenutak-dva, a onda joj rekoh da sačeka i odoh po najlon kesu iz samoposluge. Posmatrala me je agresivno bezizrazno dok se izuvala i stavljala cipele u kesu.

„Kad izlaziš, obavezno zaključaj obe brave, ali kad si kod kuće, dovoljno je da zaključaš samo jednu. Ako neko zvoni, možeš da otvoriš ovo“ – tu otvorih majušna vratanca na ulaznim vratima i progvirih kroz njih – „da vidiš ko je.“ Kada sam se odmakla od špijunke, shvatih da je ona već u kuhinji.

„Jedi sve što poželiš“, rekoh požurivši za njom. „Kao da si kod svoje kuće.“ Uzela je dve jabuke i htela da ih stavi u tašnu, ali onda vide da je na jednoj kora oštećena pa je zameni drugom. Pokazala sam joj gostinsku sobu. Stavila je bombonicu u usta, ostavivši omot na peškiru.

„Ovde nema televizora?“

„Televizor je u zajedničkoj prostoriji. To je dnevna soba.“

Prešle smo u dnevnu sobu i ona odmah uključi televizor. Nije to onaj s ravnim ekranom, ali je zato veliki, ugrađen u policu za knjige. Preko njega je prebačena tibetanska marama.

„Imaš li kablovsku?“

„Ne. Ali imam dobru antenu, tako da se sve lokalne stanice lepo vide.“ Dok sam još govorila, ona izvadi svoj telefon i poče da kucka nešto. Stajala sam nekoliko trenutaka i čekala, dok me ona konačno ne pogleda u stilu *Još si tu?*

Oдох u kuhinju. Sve je već bilo čisto pa nisam imala šta da radim. Pristavih vodu da se greje. S mesta gde sam stajala mogla sam da je vidim kako kucka poruke. Gledajući je, nisam mogla da se ne zapitam da li je Karlova majka bila prsata. Iako vitka i privlačna, Suzana se ipak ne bi mogla nazvati „seks-bombom“, dok je ova osoba koja je stajala naslonjena na kauč izazivala upravo tu asocijaciju. I to ne samo zbog veličine grudi. Bila je plava i preplanula za sve pare. Možda je čak imala i kilo-dva viška. A možda i nije, nego je samo tako izgledala zbog odeće – bila je u tesnoj tamnoružičastoj trenerci spuštenoj na bokove i nekoliko majičica na bretele, ili je možda to bio ljubičasti grudnjak s dve majice preko. U svakom slučaju, na ramenima je imala sijaset bretela. Lice joj je bilo lepo, ali ne koliko i telo. Previše prostora između očiju i majušnog nosa. Kao i višak lica ispod usta. Jaka brada. Jasno je da su crte njenog lica lepše od mojih, ali ako biste gledali razmake između njih, ja bih pobedila. Pored toga, ja sam se savršeno stapala s okruženjem, a ona je izgledala kao šarena nalepnica zalepljena preko svega živog – bez imalo uljudnosti i poštovanja prema prefinjenim nijansama u datom trenutku. Mogla je da mi zahvali, a ni neki poklončić ne bi bio na odmet. Čajnik poče da zviždi. Ona podiže pogled i posprdno se izbulji, stavljajući mi do znanja da ja tako izgledam.

Kada je došlo vreme za večeru, ponudih joj da mi se pridruži u piletini i sendvičima s keljom. Da se iznenadila što neko

jede tost za večeru, rekla bih joj da ga je lakše spremi nego pirinač ili testeninu, ali da se i dalje računa u skrob. Nisam htela da joj odjednom izložim čitav svoj sistem, nego malo pomalo. Ona reče da ima neku hranu koju je ponela od kuće.

„Treba li ti tanjir?“

„Mogu da jedem iz bilo čega.“

„A viljuška?“

„Može.“

Dala sam joj viljušku i uključila zvono na telefonu. „Čekam važan poziv“, objasnih, na šta se ona osvrnu preko ramena, kao da hoće da vidi ima li nekoga koga bi to možda zanimalo.

„Kad završiš, samo operi viljušku i stavi je sa svojim stvarima.“ Pokazala sam joj ka kutiji na polici, gde sam za nju ostavila šolju, činiju, tanjir, nož i kašiku. „A ovde stoji moj pribor, ali sada ga nema jer ga koristim“, rekoh kucnuvši prstom praznu kutiju do njene.

Ona se zagleda u kutije, pa u svoju viljušku, pa opet u kutije.

„Znam da je na prvi pogled pomalo zbunjujuće to što nam je posuđe isto, ali neće biti nikakvih problema sve dok je na stolu, u sudoperi ili u kutiji.“

„A gde ti je ostalo posuđe?“

„Radim ovako već godinama, jer nema ništa gore od prepu-
ne sudopere.“

„Dobro, ali gde je?“

„Pa, imam ga. Ako, na primer, pozoveš nekoga na večeru...“ Što sam se više trudila da ne gledam ka kutiji na najvišoj polici, to sam je više gledala. Ona isprati moj pogled i osmehnu se.

Do sutra uveče sudopera je bila puna prljavih sudova, a Filip nije zvao. Kako u sobi za peglanje nije imala televizor, Kli se ugnezdila u dnevnoj sobi, rasporedivši odeću, hranu i litre dijetalnog pepsija tako da budu nadohvat ruke od kauča, koji je opremila ogromnim cvetnim jastukom i ljubičastom

vrećom za spavanje. Odatle je razgovarala telefonom, kuckala poruke i bez prestanka gledala televiziju. Vratila sam kompjuter u sobu za peglanje i sklopila pomoćni ležaj i gurnula ga na tavan. Dok mi je glava bila s druge strane tavanice, Kli me obavesti da je neko dolazio da ponudi kablovsku televiziju na besplatan jednomesečni probni period.

„Dok si bila na poslu. Posle mesec dana možeš da otkazeš, kad ja odem. Ništa te neće koštati.“

Nisam htela da se raspravljam jer mi je to zvučalo kao neka vrsta garancije da će ona otići. Televizor je radio stalno, dano-noćno, bilo da ona spava ili ga gleda. Čula sam da ima takvih ljudi, a neke i videla, doduše na televiziji. Kada je prošao i treći dan, napisala sam Filipovo ime na papiriću i iscepkala ga, ali trik sada nije upalio. Nikada ne pali ako ciljano to uradite. Pokušala sam i da ukucam njegov broj unazad, što nije dalo nikakav rezultat, pa onda bez pozivnog broja, pa istih deset cifara ali nasumičnim redosledom.

Oko Kli je počeo da se zgušnjava vonj, čorbast, intiman zadah koga ona kao da nije bila svesna, ili joj nije smetao. Očekivala sam da će se ona tuširati svakog jutra i koristiti one nezdrave plave šampone i plastičnosladunjava mleka za telo. Ali ona se uopšte nije prala. Ni prvog dana po dolasku, ni narednog. A njen telesni vonj samo je ležao povrh smrada gljivičavih stopala, koji je udarao podmuklo, sa sekund-dva zadržke nakon što ona prođe. Konačno se okupala tek krajem nedelje, koristeći nešto što je mirisalo kao moj šampon.

„Slobodno koristi moj šampon“, rekoh joj kad je izašla iz kupatila. Kosa joj je bila začešljana unazad, a peškir joj je bio prebačen preko vrata.

„Već jesam.“

Nasmejala sam se, a onda se i ona nasmejala, ali ne iskreno nego sarkastično, prezrivim smehom koji je dugo trajao i postajao sve ružniji i ružniji, da bi potom hladno začutala.